

Höstrybs - sorter

Av Gunilla Larsson, Svensk Raps AB

Höstrybsodlingen i Sverige har de senaste 5 åren inte överstigit 1500 ha och tendensen är att arealerna minskar ytterligare. Den odlade arealen återfinns huvudsakligen i Uppland och Södermanland. Till rybsens fördel hör att den tål lite senare sådd och har bättre vinterhärdighet än höstraps.

Årligen läggs ut 6 sortförsök i Svensk Raps regi. Eftersom den odlade arealen är liten provas inte speciellt många sorter. De senaste åren har 5-6 sorter ingått i försöksserien.

De sex sortförsöken har varit placerade i Uppland, Södermanland, Östergötland, Västmanland och Västergötland. Tre av årets sex försök har skördats.

Årets avkastningsnivå har varit hög i oljeväxter och detta gäller också för höstrybs. I tabell 1 visas resultaten från årets tre försök och ett femårsmedeltal för åren 2000-2004.

Tabell 1. Sortförsök i höstrybs. Avkastning fröskörd och råfett.

	Område D-G 2004					Område D-G, 2000-2004				
	Ant förs	Fröskörd kg/ha	Fröskörd rel.tal	Råfett kg/ha	Råfett rel.tal	Ant förs	Fröskörd kg/ha	Fröskörd rel.tal	Råfett kg/ha	Råfett rel.tal
SW Credit	3	2760	100	1100	100	18	2540	100	1030	100
SWJ Largo	3	3150	114	1250	114	19	2730	107	1090	107
SWJ Orbit	3	2560	93	1000	91	14	2610	103	1040	101
SWJ E1630	3	3080	112	1210	111	11	2710	107	1090	106
SWJ F1633	3	2820	102	1100	100	4	2620	103	1050	102

Bättre vinterhärdighet

Rybs har bättre vinterhärdighet än raps, främst beroende på ett annorlunda växtsätt. Rapsens tillväxtpunkt är oftast högre än rybsens, speciellt om rapsplantorna blir stora på hösten. Detta innebär att rybsens tillväxtpunkt, som ofta ligger i marknivå, blir mindre utsatt för vinterns kyla än rapsens högre placerade. Ett tunt snötäcke kan räcka för att skydda rybsen. En låg tillväxtpunkt betyder dock att grödan är känslig för om vatten skulle bli stående över plantorna.

Nya sorter

Övergången till dubbellåga sorter har skett senare i höstrybs än i höstraps. Därför har avkastningen i sorterna varit något låg, men nu kommer det allt fler sorter med hög avkastningsnivå. Rybsens odlingsegenskaper framgår av tabell 2.

De tre sorterna Credit, Largo och Orbit har ganska lika odlingsegenskaper medan de två nya nummersorterna SWJ E1630 och SWJ F1633 utmärker sig med framförallt bättre övervintringsförmåga.

Credit, som är mätarsort, har god vinterhärdighet och ger relativt hög avkastning.

Largo, är en ny sort med betydligt högre avkastning än mätaren. Övervintringsförmåga, stjälkstyrka och oljehalt är den samma som mätarens medan proteinhalten är något högre.

Orbit har 2004 inte avkastat i nivå med mätaren, men i genomsnitt under fem år är avkastningsnivån högre än mätarens. Orbit är en stjälkstyv sort som dock har lägre olje- och proteinhalten än mätaren.

Tabell 2. Sortegenskaper i höstrybs.

	Övervintring 0-100	Stjälklängd cm	Stjälkstyrka 0-100	Oljehalt % av ts	Klorofyll ppm	Prot i mjöl % av ts
SW Credit	84	117	70	44	12	40,2
SWJ Largo	84	115	70	±0	-1	+0,1
SWJ Orbit	80	117	71	-0,7	+1	-1,2
SWJ E1630	88	120	60	+0,1	-4	+0,7
SWJ F1633	88	119	64	-0,3	-5	